

CORPORATE

MARK.

SKATE LIST

ENTERED AT STATIONERS' HALL.

M. HUNTER & SON,

TALBOT WORKS,

SHEFFIELD.

Sole Manufacturers of

HILLIARD'S

PATENT SKATE

PATENTED 29TH, MARCH, 1867, No. 931.

Pawson & Brailsford Sheffield

Skate List M. Hunter & Son

Rond 1868 publiceert Hunter & Son uit Sheffield in Engeland een catalogus in kleur die uitsluitend schaatsen bevat. De aanleiding hiervoor is vrijwel zeker de patentschaats van W.B. Hilliard uit Glasgow, waarop Hunter & Son het alleenfabriicaat heeft verworven.

De *Skate List*, bestemd voor de detailhandel, beschrijft ruim honderd uitvoeringen van schaatsmodellen, waarvan bijna de helft is afgebeeld. De lijst geeft ons een goed overzicht van het assortiment in Groot-Brittannië tijdens de schaatsgekte aan het eind van de jaren 1860.

M. Hunter & Son, Talbot Works, Sheffield

De geschiedenis van bestekmaker Hunter uit Sheffield gaat terug tot 1780. *Talbot Works*, hun fabriek in Saville Street, beslaat met een voorzijde van bijna honderd meter een groot gebied. Ze maken niet alleen eetgerei, maar ook allerlei gereedschappen.¹ De firma gebruikt drie merktekens: de *Bugle* afb. 1 (jachthoorn; de naam *Hunter* betekent jager), de *Buffalo* en de *Llama*.

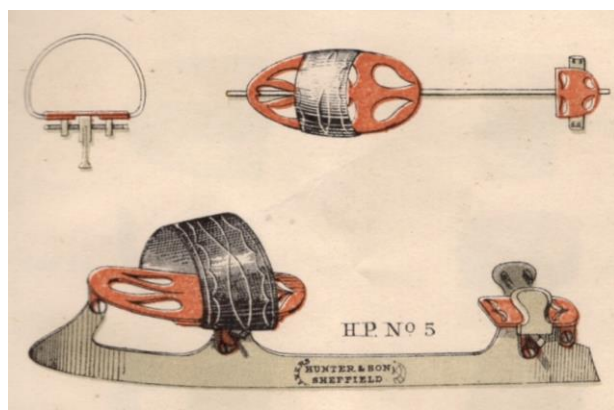

In 1879 schrijft John Taylor dat de firma Hunter recentelijk grootschalig in de productie van schaatsen is gestapt.² Het assortiment in de catalogus toont aan dat Hunter desondanks al ruim voor 1860 moet zijn begonnen als schaatsermaker.

¹ *The century's Progress – Yorkshire*, 1893

<http://messybeast.com/1893-illustrated-yorkshire/1893-yorkshire.htm>

² John Taylor - *The Illustrated Guide to Sheffield and the surrounding district*, 1879, p. 259

Afb.2 Hilliard's patent No. 5, damesschaats met voetkap die kan worden aangedraaid met de tweezijdige schroef.

Verbetering

De eerste drie pagina's van Hunter's *Skate List* zijn gewijd aan acht verschillende uitvoeringen van *Hilliard's patent skate*. William Buxton Hilliard verbetert in 1867 de *Harris clamp skate*, een klemschaats die op dat moment vermoedelijk al enkele jaren op de markt is. De zijwaartse voeten hakklemmen van Harris werken goed, maar springen niet terug bij het losmaken. Hilliard lost dit op met een *double action*-schroef die tweezijdig te bedienen is.³ Bovendien komt hij met de optie om de voetkap van het model voor dames met dezelfde schroef aan te kunnen draaien. afb. 2 Hilliard dient zijn aanvraag in op 29 maart 1867 en verkrijgt patent no. 931 op 24 september van dat jaar.⁴ Op grond hiervan en vanwege een handgeschreven datering *Nov. 30th 1868* denk ik dat de *Skate List* van Hunter eind 1867 of in de loop van 1868 verschijnt. Harris koopt nog hetzelfde jaar het patent van Hilliard³, maar dat belet Hunter & Son niet om de naam *Hilliard's patent* te blijven voeren in hun catalogi.⁵

Toe and heel

Op pagina 4 van *Hunter's Skate List* staat een verhelderend overzicht van de verschillende

³ Een idee van George Anderson, voorzitter van de *Glasgow Skating Club*. Anderson – *The Art of Skating*, 2^e druk (1868), p. 24.

⁴ R. Diekstra – *Schaatsen Nederland door de eeuwen heen*, 2000, p. 130-131

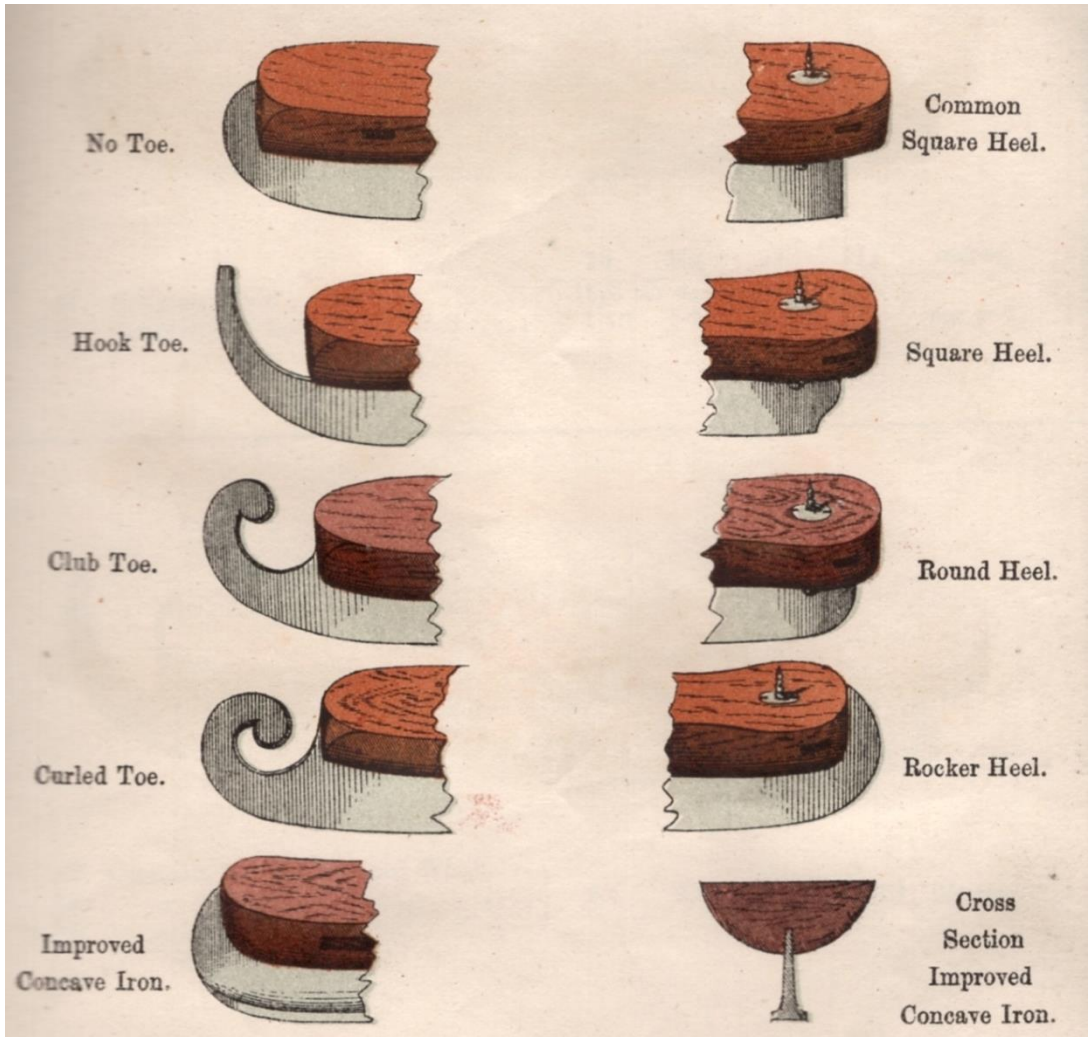
⁵ *Publikatie No. 1 van de Technische Commissie* (van De Poolster), *Winter 1981*, p. 20 en 21.

uitvoeringsmogelijkheden van neuzen en haken van de houten schaatsen. *Afb. 3* Aan de voorzijde is er de keus tussen:

- ✚ *No Toe* (halsloos);
- ✚ *Hook Toe* (punt);
- ✚ *Club toe* (platte krul);
- ✚ *Curled Toe* (doorgedraaide platte krul)

Aan de achterzijde zijn de opties:

- ✚ *Common Square Heel* (gewone halfkorte, rechte hak)
- ✚ *Square Heel* (idem met welving);
- ✚ *Round Heel* (afgeronde hak);
- ✚ *Rocker Heel* (kunstschaats met hoogoplopende afgeronde hak)

Afb. 3 Overzicht van uitvoeringsmogelijkheden aan de voor- en achterzijde van de schaatsen.

Bovendien konden alle modellen worden voorzien van *Improved Concave Irons*, dat wil zeggen: smalle schenkels met een verdikt loopvlak. *Zie afb. 3 onderaan* Deze uitvoering komt enigszins overeen met het *neukonische* profiel dat later in Duitsland gemaakt zou worden.

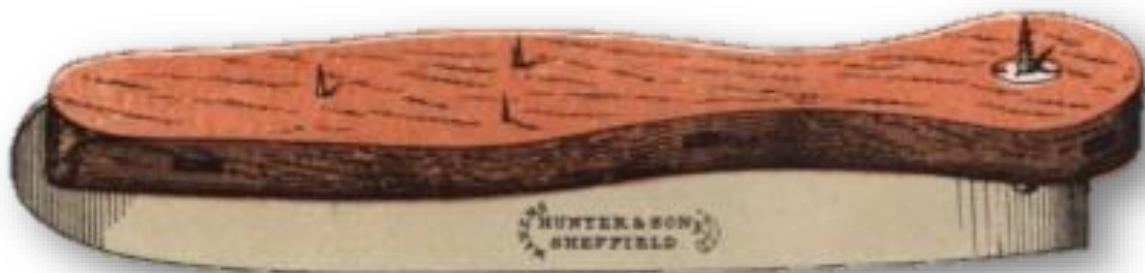
De *Improved Concave Iron* moet niet worden verward met de *concave skate* van Captain Dowler die elf jaar later wordt ontwikkeld. *Zie hiervoor Schaatshistorie.nl.*

Nog meer variatie

Het overzicht [afb.3](#) is niet volledig, want de *Skate List* bevat meer uitvoeringen, zoals de geheel metalen *Skeleton Skates*, enkele Noord Amerikaanse types en de zwanenschaats. Bovendien zijn de schaatsen verkrijgbaar in diverse kwaliteiten en houtsoorten, met of zonder beslag. Ook een verzonken hak was een optie. De houtsoorten zijn elk in hun eigen kleur weergegeven.

Van de 95 verschillende uitvoeringen op pagina 5 tot en met 19 zijn er 45 afgebeeld in de catalogus. Hieronder een selectie.

De prijzen zijn in shillings and pence per paar. Bijvoorbeeld 1/10 = 1 sh. + 10 p. Er gaan in die tijd nog twintig shillings in een pond en twaalf pennies in een shilling. De prijs 1/10 is dus op twee pennies na twee shilling. De prijs 16/6 staat gelijk aan 16½ shilling.

A0 – *Common skate*. Beukenhout. Prijs: 16/6 per dozijn

De allergeedkoopste schaatsen zijn uitgevoerd in blank (onbehandeld) beukenhout.

Let op de grote hakschroef en de drie pinnetjes op de voetstapel.

Zelfs de schaduwwerking is ingetekend, maar niet consequent!

A11 *No toe* met messing voetplaatje. Gemiddelde kwaliteit. Beukenhout. Prijs: 4/9

Vrijwel alle schaatsen in beukenhout zijn ook verkrijgbaar in notenhout.

A36 – *No toe*. Beste kwaliteit. Notenhout. Prijs: 15/6
 Messing beslag op de neus en op de verzonken hak. Let op de ronde vormen van de uitgewerkte hak.

A46 *Rockers*. Beste kwaliteit. Rosewood (palissander). Prijs: 18/6
 Het harde palissander moest waarschijnlijk voorgeboord worden voor de schroeven van het beslag.

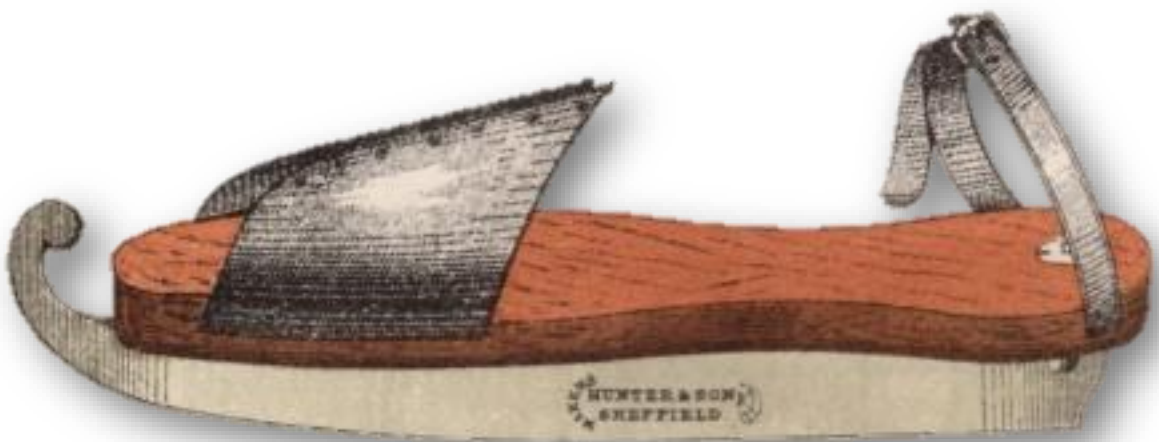
A51 *Oxford pattern*. Beukenhout. Prijs: 12/0
 De omschrijving *Oxford pattern* wekt de suggestie dat dit het model van de *Oxford skating club* zou zijn.
 Volgens H.E. Vandervell had de *Club Skate* uit Oxford echter ronde uiteinden.
 Bron: H.E. Vandervell – *The Figure Skate*, 1901, p. 12.

A60 – *Curled toe*. Beste kwaliteit. Notenhout. Prijs: 15/0
 Messing voetplaat en ster ingelegd in de hak.

A75 – *Whittlesea Runner*. Beste kwaliteit. Notenhout. Prijs: 12/0
 Messing voetplaat en ingelegde ster in de voetstapel.
 De *Whittlesea Runner* was ook verkrijgbaar als *Skeleton Skate* (A76)

A87 Damesschaats. *Club Toe*. Betere kwaliteit. Beukenhout. Compleet met binding. Prijs: 10/0
 De scherpgepunte voetkap doet denken aan de damesschaats van James Howarth uit 1862.
 Zie KD47, middenpagina.

A93 Damesschaats. Beste kwaliteit. Notenhout. *Monitor Toe*. Messing beslag. Concave Irons. Prijs: 22/0

De *Monitor Toe* is overgewaaid uit Amerika.

Ik vermoed dat de naam is ontleend aan de *USS Monitor*, het eerste Amerikaanse pantserschip, dat werd ingezet tijdens de Burgeroorlog in 1862.

Bron: Wikipedia

A94 Damesschaats met zwanenhals en messing beslag. Beste kwaliteit. Ebbenhout. Prijs: 34/0

Dit is de enige ebbenhouten schaats in Hunter's *Skate List*.

De messing voetplaten zijn verkrijgbaar in tal van uitvoeringen. Zie A11, A36, A60, A75 en A93.

Messing beslag

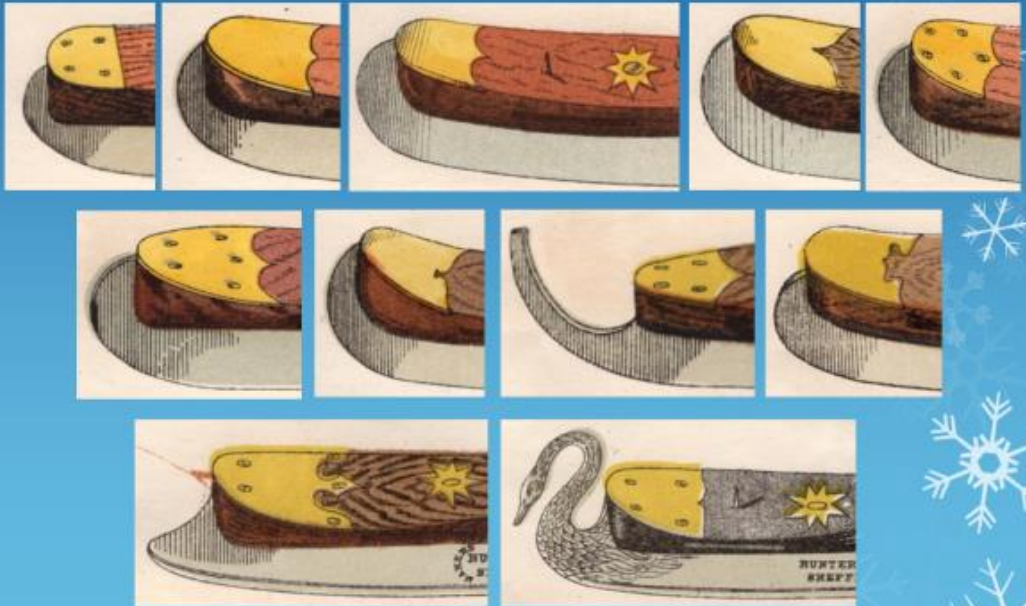
Door de hele catalogus heen zien we enorm veel verschillende vormen van messing beslag. Ik heb alle variaties voor zowel voetstapel als hakplaat bij elkaar gezet op de achterzijde van deze brochure.

Hunter in je eigen collectie

Mogelijk zijn er verzamelaars die schaatsen van Michael Hunter & Son in hun collectie hebben. Stuur duidelijke foto's naar de redactie van *Kouwe Drukke* of *Schaatshistorie* als je een afbeelding van je schaats met omschrijving uit de *Skate List* retour wilt ontvangen.

Niko Mulder

Koperbeslag voetstapel

Koperbeslag hak

